

Urszula Macioł-Kisiel

"Muzyka jako element wychowania
w rozwoju osobowym dziecka z
niepełnosprawnością", A. E.
Jarkowska, Tychy 2004 : [recenzja]

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (28-29), 225-226

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Recenzja książki: A. E. Jarkowska: Muzyka jako element wychowania w rozwoju osobowym dziecka z niepełnosprawnością

Wyd. „Maternus Media”, Tychy 2004, [ISBN 83-89701-00-6], s. 148.

Muzyka od zarania dziejów stanowi nieodłączny element ludzkiego życia. Towarzyszy człowiekowi w wielu aspektach jego bytowania. Najczęściej dostrzegana jest jako źródło przyjemności. Tymczasem pełni ona wiele innych funkcji od poznawczej, kształcącej, wychowawczej, estetycznej - do terapeutycznej i kompensacyjnej. Swoje miejsce muzyka znalazła w szkolnictwie. Dopiero po drugiej wojnie światowej zaczęła odgrywać istotną rolę w terapii i medycynie.

Bezpośrednią przyczyną powstania pracy Agnieszki E. Jarkowskiej było zjawisko swoistej pozornej separacji wychowania muzycznego i muzykoterapii. Obie dziedziny dostrzegają i próbują rozwiązać problem kształcenia młodego człowieka i wpływu na jego rozwój, a jednocześnie każda z nich odmiennie postrzega swoją misję w tym zakresie. W takiej sytuacji dziecko jest albo uczniem, albo pacjentem, przy czym w przypadku dzieci z niepełnosprawnością druga sytuacja jest częstsza. W tym kontekście autorka pragnie, w swojej pracy, odpowiedzieć na kilka pytań:

Czy i w jakim zakresie słuszne staje się oddzielenie wpływu terapeutycznego muzyki od oddziaływania ogólnorozwojowego?

Czy można odseparować od siebie poszczególne sfery rozwoju, skoro dotyczą one jednego dziecka – osoby ?

Jakie formy aktywności muzycznej powinny być realizowane w pracy terapeutycznej i wychowawczej z dzieckiem o niepełnej sprawności ?

W kontekście postawionych pytań, zadaniem prezentowanej pracy, stało się dokonanie analizy możliwości oddziaływania muzyki na dziecko z niepełnosprawnością zarówno w aspekcie terapeutycznym, jak i całościowego rozwoju.

Praca składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym poruszona została problematyka personalizmu człowieka. Ukazując strukturę antyczną bytu ludzkiego autorka zwróciła szczególną uwagę na jej odniesienie do dziecka chorego. Uzasadnienia dla wartości osobowej dziecka poszukiwano w filozofii oraz

naukach szczegółowych. Uwagę zwrócono również na wymiar cielesności, jej ułomności z jednoczesnym zaakcentowaniem godności człowieka. W tej części znalazła się również analiza rozwoju dziecka z niepełnosprawnością w aspekcie osobowościowym i osobowym. Rozdział drugi dotyczy zagadnienia muzyki jako środka oddziaływania. Autorka dokonała charakterystyki procesu percepcji i jego uwarunkowania, ze zwróceniem szczególnej uwagi na cechy znaczeniowe języka muzyki. Nakreśliła ponadto stosunek dziecka z niepełnosprawnością do muzyki. W rozdziale drugim znalazły się rozważania na temat muzyki i medycyny oraz walorów terapeutycznych sztuki. Rozdział trzeci został poświęcony ukazaniu wartości wychowawczej muzyki w rozwoju dziecka z niepełnosprawnością. Omówiono dwa nurty oddziaływania muzykoterapii (umuzykalnieniający i ogólnorozwojowy). Dokonano próby połączenia zakresów wychowania muzycznego i muzykoterapii. W dalszej części rozdziału autorka wskazała metody stosowane w muzyce, które szczególnie mogą mieć wpływ na rozwój osobowości dziecka. Opisała szczegółowo wpływ zajęć muzycznych na wybrane typy niepełnosprawności tj.: obniżony poziom funkcjonowania intelektualnego, uszkodzenie wzroku i słuchu, dysfunkcje narządów ruchu oraz zaburzenia w zachowaniu. Rozdział czwarty został opracowany przez Mirosława Kisiela. W nim odniesiono się do wybranych form aktywności muzycznej w pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych w perspektywie zamieszczonych, w formie scenariuszy, propozycji zajęć.

Książka Agnieszki E. Jarkowskiej jest swoistą filozoficzną refleksją nad muzyką jako środkiem wychowawczego oddziaływania wobec dzieci z różnymi rodzajami niepełnej sprawności. Praca, dzięki dużym walorom edukacyjnym, skierowana jest do studentów pedagogiki, psychologii, muzykoterapii, pielęgniarstwa pediatrycznego oraz rodziców dzieci z problemami rozwoju.

Ważnym przesłaniem książki, jak pisze *recenzent wydania* D. Kornas-Biela, jest wskazanie, że dominujące na gruncie pedagogiki podejście terapeutyczne, które traktuje muzykoterapię jako formę leczenia, powinno zostać poszerzone o całościowy kontekst oddziaływania osoby na osobę. W pracy zaznaczył się również nurt myślenia opowiadający się za ogólnorozwojowym i wychowawczym wpływem muzykoterapii na dziecko.